

KAMU BORÇLANMASI

Yazan: James BUCHANAN*

Çev: Haluk TANDIRICIOĞLU**

Kamu borçlanması devletin, belirlenen bir takvime göre, önceden tayin edilen hakların sahiplerine faiz ve/veya anapara ödemeleri yapmasına ilişkin yasal bir yükümlülüğüdür. Kamu borçlanması hükümetin kişiler, birlikler, kurumlar ve diğer idarelerden borçlanmasından doğar. Borçlanma, borç verenlerin fonları hükümete transfer ettikleri ve hükümetin, sırasıyla, borçlanmanın ortaya çıkmasından sonraki dönemler boyunca hükümet gelirleri üzerindeki hakları temsil eden tayin edilmiş araçları borç verenlere transfer ettiği iki taraflı bir tür değişim sürecidir. Basitçe bilanço terimleri ile, kamu borçlanması kamu hesabında bir borç kalemi, ve borçlanma araçlarının sahiplerinin birleşik hesaplarında bir alacak kalemidir.

Aslında, kamu borçlanması, kişilerin ya da kamu-dışı kurumların borcundan farklı değildir. Pozitif analizler bir çok oluşumlar açısından benzer ve borç kullanımına ilişkin normatif prensipler aynıdır. Bu iki husus Post-Keynesyen makro ekonomik fikir akımının ortaya çıkmasından sonra mevcut klasik prensipler analizi ve anlayışları aşınan ekonomistler tarafından evrensel olarak kabul edilmez. Kamu borçlanmasının temel ekonomik teorisindeki karışıklık ve belirsizlik sürdüğü için genişleyen tartışma, oldukça temel çözümler gerektirmektedir.

I. VERGİLER, PARA VE KAMU BORÇLANMASI

Harcama programlarını (transferler dahil) finanse etmek için hükümet ilk olarak gelir temin etmelidir. Bağımsız parasal sistemlerde hükümetin üç aracı kullanması mümkündür: vergilendirme, para basma ve borçlanma. Para basma güçleri olmayan bağlı yönetimlerin ya da milli paralarını uluslararası ekonomideki dış güçlere bağlayan ulusal yönetimlerin elinde yalnızca iki araç mevcuttur: vergilendirme ve borçlanma.

---

*James Buchanan, "Public Debt", *New Palgrave Dictionary of Economics*. Vol .5.pp.1044-1047

**Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü Araştırma Görevlisi

Vergilendirme ve borçlanma arasında iki önemli ayrımın yapılması yararlıdır. Vergilendirmede, mükellefler ve kamusal harcamalardan yararlananlar arasındaki ilişkide yalnızca tek bir olası değişim mümkündür.

Bu iki-yönlü mali işlemle mükelleflerle faydalanan grupların aynı olup olmadığına bakılmaksızın mükellefler tarafından ödenen vergilerden toplumdaki kişilerin fayda temin ettiği genel anlamdaki “değişim” dir. Bununla birlikte, mali süreç tüm bireylerin kamu mallarından sağladığı faydaya eşit oranda vergi ödediği kişisel ve toplumsal etkinlik standartlarını yerine getirse bile, bu çözümü gerçekleştirmek için zorlama gerektirir. Temel mali “değişim” gönüllü değildir ve gönüllü olamaz

Karşılaştırmalı olarak, borçlanmada, birleşik mali işlem iki “değişim” içerir; biri vergilendirmedekine benzer politik değişim, diğeri hükümet ve hükümete borç veren kişiler arasında tam olarak özel şekilde akdedilen ve tamamıyla gönüllü olan değişimler setidir. Bu iki tip değişimin tanımlanmasında, düşünülen hatalar, borcun zorunluluğun tayin edilmesindeki temel karışıklığın sebebini oluşturur. Bu konu, aşağıda tartışılacaktır.

Vergilendirme ve borçlanma arasındaki ikinci önemli ayrım kamu harcamasının yapılması için zorunlu olan yükümlülüklerin dayanağını politik olarak belirlemedeki zamansal farka ilişkindir. Vergilendirmede bu yükümlülükler harcama faaliyetinin yapıldığı dönemde hükümete doğrudan fon sağlayan kişi ve kurumlara dayanır. Aksine borçlanmada ise, mali yükümlülüğün cari ya da ilk dönem dayanağı yoktur. Gelirler, dolaylı olarak dahi harcama programlarının faydalarına ilişkin “politik değişim”le değil, gelecek dönemde umulan faiz ve anapara ödemelerine ilişkin değişimle gönüllü olarak devlete borç verenlerden sağlanır. Kamu borçlanmasında harcama programlarının gerektirdiği ilk dönemdeki nihai mali yükümlülük ertelenir. Bu yükümlülük, bir bütün olarak, borçlanmanın yapılmasından sonraki dönemlerdeki vergi mükelleflerine yüklenir. Bununla birlikte, toplam yükümlülük kişilere ya da kişi gruplarına dayanmaz. Bu nedenle, yükümlülüğün ertelenmesi kamu programlarına ilişkin ödemelerin ertelenmesini ifade eder.

II. VERGİLENDİRME VE BORÇLANMA ARASINDAKİ DENKLİĞE İLİŞKİN RICARDO TEOREMİ

David Ricardo (1817, 1820), borçlanma ve vergilendirmenin mantıki olarak denk olduğuna ilişkin bir teorem geliştirmiştir. Ricardo Teoremi, 1970’lerde makroekonomistler,

özellikle Robert Barro, tarafından yeniden keşfedilmiş ve bu dönemin “yeni klasik makroekonomileri”nde önemli bir unsur haline gelmiştir.

Teorem, dışarıdan, vergilendirme ve borçlanma arasındaki önemli ayrımları reddeder gibi gözükmemektedir. Vergilendirme ve borçlanma hangi açılardan farklı olmaktan ziyade benzerdir? İkisi de gelirlerini vatandaşlardan sağlar ve bu gelirleri kamu programlarına ilişkin harcamalar için devlete aktarır. Temel Ricardian mantık, idari olarak getirilen cebri yüklerle karşılaşan vergi mükellefleri ile gelecek dönemdeki faiz ve anapara ödemeleri için gönüllü olarak hükümete fon aktaran borç senetlerini satın alanlar arasındaki konum farkını reddetmez. Bununla birlikte, teorem yukarıda belirtilen kamu harcaması maliyetlerinin herhangi bir ertelemesini kapsayan ikinci ayrımı reddeder. Ricardian modelde, kişiler hükümet tarafından yapılan herhangi bir borçlanmanın gelecek dönemlerdeki ödemeleri karşılamaya ilişkin bir taahhüdü kapsadığını kabul ederler. Bu ödemelerle toplam yükümlülük kişileştirilmiş paylara dönüştürülebilir, iskonto edilebilir ve bir şimdiki-değer ölçüsüyle kapitalize edilebilir ki; bu dolayısıyla kişisel ilk dönem bilançolarında bir borç kalemi olarak kabul edilebilir. Eğer kişiler sonsuza değin yaşayacaklarını düşünüyorlarsa, ya da onların yaşamları sonsuzmuş gibi hareket etmelerine yol açan nesiller arası miras motivlerine sahiplerse, tüm bireyler için toplam yükümlülük kalemleri, borç senetlerini ellerinde tutanların bilançolarında borcun değerini tam olarak karşılar.

Eğer denklik teoremi geçerliyse, önemli makroekonomik sonuçları vardır. Eğer kişiler ödemelerin fiili zamanlaması dışında diğer tüm açılardan kamu borçlanmasını vergi ile eşit tutuyorlarsa, portföy düzenlemelerini bu farklı zamanlamanın gerektirdiği şekilde yapacaklardır. Borç senetleri ihraç edildiği zaman kişiler, ödemelerin şu andan ziyade gelecek dönemlerde yapılması gerektiğini bildikleri için, bazı fonları bir yana ayıracaklardır. Kişilerin tüketim ve yatırım harcamaları üzerindeki etkileri açısından vergi ve borçla finansman arasında fark olmayacaktır. Vergi mükellefi olarak kişiler, borç senetleri ihraç edildiği zaman gelecek dönemde karşılanacak borç yükümlülüğü payını mümkün kılmak için tasarruflarını arttıracaklardır. Bununla birlikte, tasarruf yapmadaki bu artış yalnızca eğer hükümet giderleri ideal şekilde etkin transferler biçimini alırsa borcun tam değerine eşit olacaktır. Bizim Barro ile ilişkilendirebileceğimiz bu *tarafsızlık* teoremi, Ricardian teoreminden daha sınırlayıcıdır. Eğer kamu giderleri reel mal ve hizmetleri sağlamak için yapılırsa, bu giderlerin borçlanma ile finansmanı ve vergilendirme ile finansmanı hala eşit etkiler ortaya koyabilmesine (Ricardo teoremi) rağmen tarafsızlık teoremi geçerli olmayabilir.

Ricardo denkliği teoremi (daha güçlü bir tarafsızlık teoremi ile birlikte) en iyi şekilde, idealize edilmiş koşullar seti altında ekstrem bir rasyonel kişisel davranış modeli olarak değerlendirilmektedir. Ricardo, kişilerin aslında vergilendirme ve borçlanmaya aynı şekilde bakmadıklarını kabul etmiştir. Tüm bireyler sonsuza değin yaşayacakmış gibi hareket etmez, kişiler gelecek dönemdeki vergi mükellefiyetlerine olan ilgileri kadar dönem bakımında da farklıdırlar. Üstelik, vergiler düz oranlı, kişiler arası ya da zamanlar arası nitelikte değildirler. Daha da önemlisi, kişiler arasında denklik teoremi çerçevesinde yapılacağı varsayılan portföy düzenlemelerine olanak vermek gibi şimdiki-değer yükümlülüğünün tahsisi söz konusu değildir. Kişiler kamu borçlanmasının gelecek dönem vergi yükümlülüklerini içerdiğini kabul etseler bile, herhangi bir makul hesaplamada toplamı kişileştirilmiş paylara indirgeyemezler.

Denklik teoremindeki temel eksiklik, özel davranışla benzer şekilde açıklanabilen borcun kendi mantığından ileri gelmektedir. Bir kişi neden borç alır? Harcamalarını zamansal olarak yeniden düzenlemek için böyle yapar. Eğer borç alma ve şimdiki ödeme (vergilendirmenin özel benzeri) eşitse, bu uygulamada sorun yoktur. Bir kurum olarak borçlanma, kendi amacı olarak zaman boyunca harcama akımlarını düzenler. Hükümetler vatandaşlarla benzer nedenlerle borç alır. Eğer bu araç davranışsal olarak vergilendirmeyle aynı ise kamu borçlanması için neden yoktur.

Modern politik meselelerin dürüstçe incelemesinden elde edilen ampirik kanıt, açıkça denklik teoreminin reddedilmesi yönündedir. Seçmenlere karşı sorumlu olan politikacıların, vergi ve borçlanma karması hususunda tarafsız olmaması gerçeğinin ima ettiği şekilde, vergilendirme ve borçlanmaya, oy veren seçmenler tarafından da aynı şekilde muamele edilmez. Geniş sınırlar dahilinde, borçlanma ile finanse edilen giderler, vergi ile finanse edilen giderlerden daha az ölçüde politik muhalefetle karşılaşılırlar.1980'lere ABD'de gözlenen federal açıklar önemli politik mücadeleler meydana getirmeksizin vergi artışlarıyla ortadan kaldırılamazdı.

III. KAMU BORÇLANMASININ KLASİK PRENSİPLERİ

Hem pozitif kamu borçlanması analizi ve hem de kamu borçlanmasına ilişkin normatif kurallar geniş ölçüde klasik iktisatçılar tarafından anlaşılımış, ve bu prensipler 19. y.y.'da geliştirilen hakim kamu borçlanması teorisinde dikkatlice belirtilmiştir. Klasik modelde devlet muhasebesi ile bir kişi ya da özel firmanın muhasebesi arasında önemli bir fark yoktur. Borçlanma, borç alana ödemeleri erteleme imkanı veren bir gelir arttırma aracıdır.

Zaman boyunca gelir akımları gerektiren harcamaları düzenleme aracıdır; aslında, borçlanma yapılacak zamanlar arası alışverişlere olanak verir.

Devlet için, kişi ya da firma için olduğu gibi, zamanında ödeme yükü geciktirilmedikçe borçlanmanın temeli yoktur. Bu nedenle yük zamanlar arasında ileriye doğru bir değişim olmalıdır. Borçlanma yapıldığı zaman ilk dönemde arttırılan harcama programına ilişkin nihai ödemeler, daha sonraki dönemlere taşınmalıdır.

Bu açık ve aslında basit analizden kamu borçlanması yaratmaya ilişkin normatif prensipler ortaya çıkar. Borçlanmaya başvurmak, yalnızca tekrarlanmayan ya da olağanüstü talepler veya geçici olması beklenen kamu harcamasına ilişkin gereksinimlerin göstergesidir. Geleneksel olarak, bu tür talepler savaş aciliyetleri ile ilgilidir, ve mali ihtiyat prensipleri acil harcama talepleri sona erdiği zaman biriken borçların kapatılmasını gerektir. Borçlanmaya başvurmak için bu olağanüstü harcama nedenlerine ek olarak, klasik normlar altında sınırlar dahilinde hükümet üretken sermaye projelerini finanse etmek, özel firmalarla benzer şekilde sermaye yatırımları yapmak için borçlanabilir. Sermaye harcaması hükümet tarafından borçla finanse edildiği zaman, yatırımlardan gelir elde edildiği zamana denk düşen borç ödemelerini garanti eden borç erteleme planının uygulamaya konması gerekir.

IV. KEYNESYEN MAKRO EKONOMİDE KAMU BORÇLANMASI

Kamu borçlanmasının klasik prensipleri klasik dönem-öncesi merkantilistleri tarafından anlaşılmamıştır ve bu prensipler Keynesyen dönem-öncesinde bir takım gevşek para ve maliye politikasını savunan kişiler tarafından da şüpheyle karşılanmıştır. Bununla birlikte, 20. yy'ın ortalarında ekonomik düşüncede “Keynesyen devrimle” birlikte bu klasik prensiplerin reddedilmesi “yeni bir orthodoxy” haline gelmiştir. Kamu borçlanmasının analizi, nispeten normatif anlamlarla birlikte, klasik modelin temel unsurlarını daraltan 1940’lar ve 1950’ler esnasında hakim olmuştur.

Daha önce belirtildiği gibi, klasik prensipler basit ve sadedir ve devlet ve kişilerin muhasebesi arasındaki zorunlu benzerliğe dayanmaktadırlar. Keynesyen mantık bu benzerliği reddetmiştir. Bu yaklaşım, özellikle, kamu borçlanmasının borçlanmadan sonraki dönemlerde mükellefler üstüne hem özel borçlarda hem de dış kamu borçlanmasında ortaya çıktığı bilinen bir zamansal değişim şeklindeki herhangi bir yük değişimi eklediğini kabul etmemiştir.

Kamu borçlanmasının zamanlar arası yük değişimini kapsamayacağı sonucu makroekonomik toplamlar üzerinde aşırı yoğunlaşma ve makroekonomik araçlara ilişkin kişisel düzenlemelerin ihmalinden kaynaklanmıştır. Tekrarlarsak, mantık görünüşte oldukça doğrudur. Kaynaklar sadece harcama programlarının meydana geldiği dönemlerde tüketilir; eğer hükümet silah harcamalarını finanse etmek için borçlanırsa, bu silahların üretimine giden kaynaklar daha sonra değil bu dönemde bazı kişilerce sağlanmalıdır. Bu nedenle, iç kamu borçlanmasında savaş harcamasının yükü ileri aktarılamaz.

İddiadaki temel eksiklik, bölüm I'deki tartışmada açıkça görülmektedir. Kamu harcamasının borçla finanse edildiği iki-tarafli değişimin eklenmesi ihmal edilmektedir. Yaklaşım, harcama dönemi esnasında fiili olarak kaynakları sağlayan kişileri kabul etmede başarısızdır, bu kişiler gelecek dönemlerde umdukları faiz nedeniyle gönüllü olarak fonlarını sunarlar. Borç senetlerini satın alan bu kişiler herhangi bir anlamda kamu harcama programlarının faydası için “ödeme” yapmazlar. Bu kişilerin aynı zamanda bir vergi mükellefi de oldukları gerçeği yükün zamansal konumuyla bağlantılı değildir. Daha sonraki dönemlerde vergi mükellefleri, gelirlerinden karşılanması gereken taleplerle karşı karşıya kalırlar ve bunun tek nedeni ilk dönem yapılan borçlanmadır. Aslında, eğer Keynesyen ortodoks kamu borçlanması geçerli olsaydı ekonomistler ve maliye bakanları daimi mali denklik mekanizmasını keşfetmiş olurlardı. Cebri gelir transferleri ilk dönemdeki harcamaları finanse etmek için gerekli değildir, ve, eğer gelecek dönemdeki mükellefler üzerinde yük mevcut değilse, yapılan harcama herhangi bir kişi üzerinde yük olmasını gerektirmemiştir.

Keynesyen yaklaşım, ekonomik bunalım zamanlarında talep arttırıcı açıkların tek finansman aracı olarak kamu borçlanmasını gören politikalara yöneltilmiştir. Keynesyen ekonomi politikasının başlıca politik aracı, bütçe açığıydı ve talep arttırıcı açıkların faiz yükü olmayan para basma ile finanse edilebildiğini kabul etmek Keynes-öncesi ekonomistlerin temel bir başarısızlığı olmuştu. Eğer bütçe açıkları meydana getirmenin tek haklı nedeni bu makroekonomik amaç ise, borç faizini yansıtan gelecek dönem vergileri koymak tamamen gereksiz hale gelir. Para basma, bu gibi durumlarda gelecek döneme ait hiçbir yükümlülük taşımaz.

V. POST - KEYNESYEN POLİTİKALARDA KAMU BORÇLANMASI VE AÇIKLAR

Kamu borçlanmasının klasik ilkelerinin Keynesyen ilkelerle yer değiştirmesi asla tüm ekonomistler için söz konusu değildi ve 1950' lerin sonları ile 1960' ların başında, normatif unsurlarıyla birlikte klasik analizleri destekleyen ekonomistlerin yeniden ortaya çıkması söz konusuydu. Bununla birlikte, gerçekte, klasik analizlerin tamamen yok olmasına yol açabilecek bir "örnek değişimi" söz konusu değildi. Bir şekilde, 1960' ların ekonomistleri Keynes mantığının en basit tanımlamalarının anlamaya başlamışlardır ama, yine de klasik ilkelere tamamen dönüldüğü söylenemez. 1960' ların, 1970' lerin ve 1980' lerin kamu borçlanması, birbirine zıt iki analiz modelinin karışımı ile anlaşılabilir bir halde kalmaya devam etmiştir. Ekonomistlerin dikkatlerini borçla finanse edilen açıkların ikinci ve üçüncü derece makro ekonomik sonuçlarına yönelttikleri görülmektedir ve onların çalışmaları genellikle artık Ricardo teoreminin etkilerini azaltıcı yönde olmaktadır.

Ekonomistlerin kamu borçlanmasına ilişkin tartışmalarına karışıklık ve belirsizlik hakimken, politikacılar Keynesyen politika derslerini yaklaşık 20 yıl gecikme ile öğrenmişlerdir. 1960' ların başına kadar, klasik analizlerin normatif görüşlerine dayanan "eski-zaman mali inanışları" etkisini kaybetti. 1960' ların politik liderleri ve sonrakiler talep arttırıcı açıkların bazı durumlarda haklı gösterilebileceğini öğrenmişlerdir. Keynes' in idealize edilmiş politika setinin -bunalımdaki açıklıkların, refah dönemlerindeki fazlaların- gerçeğinin demokratik politikalarda işlemeyeceği ispatlanmıştır.

Açıkça sürekli borçla finanse edilen açık harcama rejimi doğmuştur. 1970' lerde ve 1980' lerde modern ekonomi tarihinde ilk kez, hükümetler, borçlanmayı kamu ihtiyaçlarını, ve buna transferler de dahildir, karşılamak için kullanmışlardır. Bu mali işlem, ekonominin izole edildiği düşünülürse, ulusal sermaye değerinde bir tahribat anlamına gelmektedir. Kişiler ya da kamu kesimi gelirlerini harcamaktan kaçınırlarsa sermaye değeri yaratılmış olur. Ama kişiler ya da kamu kesimi dönemsel gelirlerinden fazlasını harcarsa sermaye değeri (gelecek dönemde umulan gelirlerin iskonto edilmiş şimdiki değeri olarak tanımlanır) zarar görmüş olur. Cari tüketimi arttırmanın bir aracı olarak borçlanmaya başvurmak hem kişilere hem de hükümetlere gelecek dönem gelirlerini kullanma olanağı sağlar, bunun gibi tasarruf yapmak hem kişilere hem hükümetlere cari gelirlerini kullanarak (fırsat maliyeti anlamında) gelecek dönem tüketimlerini arttırma imkanı sunar. Eğer borçlanma, sadece net sermaye yatırımlarını

finanse etmek için kullanılırsa, oluşacak özel ya da kamusal etkiler zamansal bakımdan nötr (tarafsız) olacak, sadece bu durumda umulan gelirlerin şimdiki değeri değişmeyecektir. Borçlanma ile finanse edilen kamu tüketiminde, ülkedeki kişilerin umulan gelecek dönem gelirlerinin şimdiki değeri, birleşik mali sürecin olmadığı duruma kıyasla düşecektir. Borçlanmanın bir kısmının ya da tamamının vatandaşlar yerine yabancılar tarafından verilmesi gerçeği bu sonucu değiştirmez.

Borçlanma araçlarının, tamamen gelecek dönem vergi mükellefi de olabilecek ülke vatandaşları tarafından satın alındığı bir durum düşünelim. Tahviller gönüllü olarak satın alınmıştır, bu nedenle borçlanma döneminde tahvilleri satın alan kişilerin bilançolarının aktifinde bir değişim yoktur. Tahvilleri satın alanlar, alternatif olarak, eşit getirisi olan özel kesim tahvillerini satın alabilirler. Diğer yandan mali işlem, mükellef olarak vatandaşların umulan özel gelir akımlarından karşılanacak olan borç-faizi hakları meydana getirir. Kişisel bilançolardaki borçların şimdiki değerinde net bir artış vardır. Borçların şimdiki değerindeki bu artış, şüphesiz, borç senetlerinin değerine eşittir. Ama bu iki kalem hesapların aktif tarafında net değişim bırakmayan tam olarak iki dengeleyici olduğu için denk değildir. Ekonomide, pür kamu tüketiminde dikkate alınmayan bir sonuç olarak, hükümet giderleri kamu varlıklarından umulan gelir akımlarını doğurmadığı müddetçe birleşik mali işlem zorunlu olarak net değeri ya da sermaye değerini azaltır.

VI. KLASİK PRENSİPLERE GERİ Mİ DÖNÜLÜYOR?

Kamu borçlanması, 20 yy. ortalarında anlayış düzeyinin ciddi gerilemeler yaşadığı politik ekonomi kapsamında yer alan bir konudur. Politik güdümlü makroekonomik karışıklık 1980' lerde de izleri kalan politik etkilere yol açmıştır. Ekonomistlerin, kısmen, hem rasyonel olmayan kişisel davranış modellerini ve hem de verilerin kararsızca kullanımını terk etmedeki isteksizliği nedeniyle analizlerin açıklanmasına katkı sağlayamadıkları görülmektedir. Kamusal mali otoriteler için basit bir şekilde yol gösteren ilkelerin ortaya çıkmasına yol açan klasik analiz, artık hem politika ekonomistleri, hem de politikacılar ve dolaylı olarak onların seçmenleri tarafından geniş ölçüde desteklenmemektedir. 1980'lerdeki hükümetlerin kamu tüketim giderlerinin önemli bir kısmını faiz sağlayan borçla finanse ettikleri gözlenmiştir. Faiz giderleri toplam hükümet bütçelerinde artan paylara sahip olmaya başlamıştır.

Basit bileşik faiz mantığı, 1980' lerde gözlenen bütçe rejimlerinin sürdürülemediğini kesin olarak göstermiştir. Hükümetin borç yükümlülüklerini yerine getirmemesi, yeni borç

ihracı eş anlı olarak borçlanma oranlarını arttırdığı ve faiz giderlerini yükselttiği için politikacılara giderek daha çekici gelmeye başlamıştır. Kamu borçlanmasının ödenmemesi durumuna enflasyon tarafından açık bir şekilde yükümlüklerin reel değerinin aşındırılması vasıtasıyla da tarih boyunca sıkça rastlanmıştır.

Kamu borçlanmasının ödenmemesi sonucunda söz konusu olabilecek ihtimaller genellikle kabul edilebilmektedir, ama klasik kurallara ilişkin bazı hususlara başvurmadaki politik güçlükler, dışlanamaz. Aslında 1980'lere hakim olan olaylarda olduğu gibi, kamu tüketimine ilişkin borçla finanse edilen açık harcama bir kez sürekliliğe benzer bir mevcut durumda bir unsur olduğunda, bütçe dengesini yeniden sağlamaya ilişkin teşebbüsler olağanüstü politik muhalefetle karşılaşmıştır. Açıkları ve böylece sadece artan oranda borçlanmayı azaltmak için hükümetler vergi artışları ya da harcama kesintilerine başvurmak zorundadırlar ki; bunların ikisi de politik muhalefeti canlandıracaktır. Sürekli borç yükünü taşımak zorunda olan vergi mükellefleri, en iyisinde bile, demokratik politikaların karar yapısında yalnızca kısmen ve dolaylı olarak temsil edilirler.

1980'lerin zamansal perspektifi açısından kamu borçlanmasının klasik ilkelerinin restorasyonu olanaksız gözükmektedir. Eski zaman ya da Keynes öncesi "mali inanış" politikacıların ve onlar vasıtasıyla hükümetin davranışını etkilemiştir. Bir gelir arttırma aracı olarak kamu borçlanması, hükümete olağanüstü giderlere ilişkin ödemelerin zaman akışını değiştirmeye olanak tanıyan bir araç olarak uygun ve iyi-tanımlanmış bir kullanıma sahiptir. Post Keynesyen politikadaki bir "mali inanış" ile karşılaştırılabilir hiçbir şey yoktu. 1960'lardan sonraki yıllarda kullanıldığı şekliyle kamu borçlanması, politikacıların vergilendirme eğilimi ile harcama eğilimi arasında dengeleyici bir eleman haline dönüşmüştür. Aciliyet gösteren mali krizlerin olmaması klasik kuralların bazı kalıntılarının etkisinin sürmesi, bazılarının gelecek dönem vergi yükümlülüğüne ilişkin Ricardo benzeri bilince sahip olmaları ve bazı borç verenlerin bütçe açıklarından korkma riski ile açıklanmıştır. Fakat 1970 ve 1980'lerde gözlenen durum, sürekli istikrarı temsil edemezdi.

Eğer hükümetlerin mali sorumluluklarının sürdürülmesi gerekiyorsa, kamu borçlanması hakkındaki klasik prensiplerin, bu şekilde adlandırılın ya da adlandırılmasın, genel kabulüne geri dönülmesi zorunludur. Bu prensiplerin ihmalen kaynaklanan bir dizi mali krizden önce ya da sonra geldiğinin kabul edilip edilmemesi 1980'lerin ortasındaki zamansal perspektiften öngörülemezdir.

KAYNAKLAR

Adams .H.C.1893.Public Debts. Newyork: Appleton.

Barro,RJ.1974,Are Government Bonds Net Wealth ? Journal of Political Economy 82,
November-December, 1095-117.

Bastable.CF.1895.Public Finance.2nd edn, London:Macmillan

Buchanan,JM.1958.Public Principles of Public Debt. Homewood, III.: Richard D. Irwin.

Buchanan,JM and Wagner, RE.1977.Democracy in Deficit. New York: Acedemic Press.

Ferguson,JM.(ed)1964.Public Debt and Future Generations. Chapel Hill: University of North
Coarolina Press.

Harris.SE.1947.The National Debt and the New Economics. Newyork: McGraw-Hill.

Lerner,A.P.1948.The Burden of the National Debt. In Income, Employment.and Public Policy:
Essays in Honor of Alvin H.Hansen .New York: Norton, 255-75.

Leroy-Beaulieu. P.1912.Traite de la science des finances. Vol.2: Le Budget et le credit
public.8 . th. edn, Paris: Alcan.

Ricardo,D. 1817, 1820.Works and Correspondence. Ed. P. Sraffa, Vol.I, Vol.IV, Cambridge:
Cambridge University Press for the Royal Economic Society,1951